

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 29 czerwca 2017r sygn.akt.IC 1025/13 w sprawie z powództwa E. M. przeciwko A. P. o zapłatę, Sąd Okręgowy w Krośnie oddalił powództwo oraz zasądził od powódki na rzecz pozwanej kwotę 3.617zł tytułem kosztów procesu.

W uzasadnieniu rozstrzygnięcia ustalono, iż powódka jest córką L. P.. Zgodnie z prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w Krośnie sygn.akt.INs 820/09 pozwana A. P. nabyła w całości spadek po L. P. swojej babci-a matce powódki na podstawie testamentu notarialnego z dnia 7 listopada 2002r sporządzonego w Kancelarii Notarialnej J. R..A nr (...). W testamencie L. P. zaznaczyła, iż nie powołuje do spadku swoich córek; M., E. i W., bowiem za życia zostały odpowiednio wyposażone. M. otrzymała budynek z działką, E. uzyskała spłatę z zakładu należną po ojcu.

Na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Krośnie z dnia 8 października 2001r sygn.akt.INs 754/01 L. P. nabyła spadek po swoim małżonku S. P. w 1/4 części razem z córkami; M. K., W. S. i E. M..

Wprawdzie wyrokiem zaocznym z dnia 13 września 2006r Sąd Rejonowy w Krośnie ustalił, iż J. S. w dniu 7 maja 2001r był współnikiem spółki cywilnej Piekarnia z siedzibą w Z., jednakże wyrokiem Sądu Rejonowego w Krośnie sygn.akt.IIK 273/04 J. S. i W. S. zostali uznani winnymi i skazani za posługiwanie się fałszywym dokumentem w postaci aneksu do umowy spółki cywilnej-stwierdzającym, iż do spółki przystępuje J. S.. Powyższy wyrok został utrzymany w mocy przez Sąd Okręgowy w Krośnie.

W toku postępowania o dział spadku po S. P. dokonana została wycena majątku spadkowego.

Postanowieniem z dnia 31 października 2016r Sąd Rejonowy w Krośnie ustalił, iż przedmiotem działu spadku po S. P. i zniesienia współwłasności są;

- udział w 1/2 części w nieruchomości położonej w Z. składającej się z zabudowanej działki nr (...) o pow. 41 arów, objętej księgą wieczystą nr (...) o wartości 370.100zł,
- samochód m-rki R. (...) nr rej.(...) o wartości 26.000zł,
- udział wynoszący 1/2 część w samochodzie K. P. o wartości 17.500zł,
- udział wynoszący 1/2 część w samochodzie m-rki M. (...) o wartości 7.500zł,
- udział wynoszący 1/2 część w samochodzie I. (...) o wartości 6.000zł,
- udział wynoszący 1/2 część w przyczepie o wartości 500zł,
- udział w 1/2 części w motocyklu (...) o wartości 100zł,
- udział wynoszący 1/2 część w agregacie prądowórczym o wartości 1.900zł,
- udział wynoszący 1/2 część w młynku do mielenia o wartości 250zł,
- udział wynoszący 1/2 część w chloratorze do wody o wartości 150zł,
- udział wynoszący 1/2 część w kosiarce spalinowej o wartości 250zł,
- udział wynoszący 1/2 część w odkurzaczu R. o wartości 400zł,
- udział wynoszący 1/2 część w dwóch piłach tarczowych o łącznej wartości 400zł,

- udział wynoszący 1/2 część w patelni do wypieku pączków o wartości 1.250zł,
- udział wynoszący 1/2 część w zamrażarce o wartości 200zł,
- udział wynoszący 1/2 część w regale na pieczywo o wartości 50zł,
- udział wynoszący 1/2 część w trzech biurkach o łącznej wartości 300zł,
- udział wynoszący 1/2 część w zbiorniku na olej opałowy o wartości 400zł,
- udział wynoszący 1/2 część w dziewięciu beczkach na olej o łącznej wartości 225zł,
- udział wynoszący 1/2 część w krajalnicy do chleba o wartości 1.250zł,
- 120 koszy wiklinowych o wartości 600zł,
- 43 kosze plastikowe o wartości 650zł,
- udział wynoszący 1/2 część w kasie fiskalnej o wartości 150zł,
- udział wynoszący 1/2 część w garażu blaszanym o wartości 400zł,
- udział wynoszący 1/2 część w piecu piekarniczym trzykomorowym o wartości 7.500zł,
- udział wynoszący 1/2 część w piecu czterokomorowym o wartości 10.000zł,
- udział wynoszący 1/2 część w miazarce M. o wartości 600zł,
- udział wynoszący 1/2 część w mięsałce wraz z dzierzami o wartości 1.400zł,
- udział wynoszący 1/2 część w odsiewaczu do mąki o wartości 700zł,
- udział wynoszący 1/2 część w dzielarce do bułek o wartości 500zł,
- udział wynoszący 1/2 część w rogalikarce (...)1 o wartości 500zł,
- udział wynoszący 1/2 część w zaokrąglarce do chleba o wartości 50zł,
- udział wynoszący 1/2 część w garażu blaszanym o wartości 500zł,
- udział wynoszący 1/2 część w trzech wózkach do transportu pieczywa o łącznej wartości 750zł,
- udział wynoszący 1/2 część w trzech wózkach na blachy o łącznej wartości 450zł,
- studnia głębinowa o wartości 4.000zł,
- udział wynoszący 1/2 część w hydroforze 500 litrów o wartości 400zł,
- udział wynoszący 1/2 część w betoniarce 1,5 M3 o wartości 300zł,
- udział wynoszący 1/2 część w sprzęcie AGD i meblach o łącznej wartości 750zł,
- udział wynoszący 1/2 część w piecu piekarniczym tzw. angliku o wartości 3.000zł,
- udział wynoszący 1/2 część w odzeleźniaczu do wody o wartości 100zł,
- udział wynoszący 1/2 część w pile elektrycznej o wartości 125zł,

- udział wynoszący 1/2 część w spawarce elektrycznej o wartości 250zł,
- 300 litrów oleju napędowego o wartości 1.527zł,
- 300 litrów oleju opałowego o wartości 1.050zł.

Sąd Rejonowy dokonał podziału majątku po S. P. i przydzielił; -samochód marki R. (...) M. K., -studnię głębinową E. M., -udział w sprzęcie AGD i meblach A. P., -udział w nieruchomości i pozostałe składniki majątkowe W. S..

Ponadto zasądził od W. S. na rzecz; -E. M. dopłatę w kwocie 136.258,10zł i na rzecz -A. P. 147.147.023,10zł. Z kolei od M. K. na rzecz A. P. zasądził kwotę 13.000zł tytułem połowy wartości samochodu R. (...) oraz orzekł o odszkodowaniu za bezumowne korzystanie z części majątku spadkowego należnym od W. S. na rzecz E. M. i M. K., jak również rozliczył spłacony po śmierci spadkodawcy kredyt.

Apelacje od powyższego postanowienia zostały oddalone postanowieniem Sądu Okręgowego w Krośnie z dnia 25 sierpnia 2015r.

Do masy spadkowej zostały także doliczone darowizny jakie spadkodawca poczynił na rzecz spadkobierców.

Uczestniczka W. S. otrzymała działkę nr (...) tytułem darowizny, której wartość udziału w 1/2 części wynosi 26.115zł. A. P. otrzymała działkę nr (...) o wartości 1/2 udziału 11.800zł. Z kolei uczestniczka E. M. i jej mąż W. M. otrzymali działki nr; (...) i (...), w której wartość 1/4 udziału wynosi 19.315zł.

Wnioskodawczyni M. K. otrzymała od spadkodawcy darowiznę w postaci zabudowanej nieruchomości tj. działkę nr (...), której wartość 1/2 udziału to kwota 155.910zł. Łączna wartość darowizn uczynionych przez spadkodawcę S. P. wyniosła 213.140zł. Darowizny zostały dokonane z majątku wspólnego małżonków L. P. i S. P., zatem wysokość darowizn poczynionych przez L. P. jest taka sama jak wartość darowizn dokonanych przez S. P..

Wartość składników majątku spadkowego została ustalona na podstawie opinii biegłych przygotowanych w sprawie o dział spadku po S. P. i nie była kwestionowana w sprawie o zachowek.

W sprawie o dział spadku po S. P. zostało ustalone, iż łączna wartość majątku, który pozostał po spadkodawcy wyniosła 671.217zł, na którą złożyły się; kwota 458.077zł wartość majątku spadkowego oraz kwota 213.140zł jako wartość darowizn.

Większość składników pozostawała we współwłasności S. P. i W. S. jako współników spółki cywilnej Piekarnia. Wyrok karny dotyczył jedynie aneksu do umowy spółki, na podstawie którego J. S. miał zostać współnikiem tej spółki.

Powódka w niniejszej sprawie wskazała, iż w skład spadku po L. P. wchodzi te same składniki, które były przedmiotem wyceny w sprawie o dział spadku po S. P..

Spośród składników majątkowych wchodzących w skład spadku po S. P. wyposażenie piekarni stanowiły; 1/ samochód K. P., 2/ samochód m., 3/ samochód I., 4/ przyczepa, 5/garaże, 6/ piła i spawarka, 7/ hydrofor, 8/ betoniarka, 9/ agregat prądotwórczy, 10/ młynek do mielenia, 11/ chlorator do wody, 12/ dwie piły tarczowe, 13/ patelnia do wypieku pączków, 14/ zamrażarka, 15/ regał na pieczywo, 16/ 3 biurka,

17/ zbiornik na olej opałowy, 18/ 9 beczek na olej, 19/ krajalnica do chleba,

20/ 120 koszy wiklinowych, 21/ 43 kosze plastikowe, 22/ kasa fiskalna, 23/piece piekarnicze 3 i 4 komorowy, 24/ mieszarka M., 25/ miésaka,

26/ odsiewacz, 27/ dzielarka do bułek, 28/ rogalikarka, 29/ zaokrąglarka, 30/ 3 wózki do transportu pieczywa, 31/ wózki z blachy, 32/ piec piekarniczy,

33/ odzieżniacz, 34/ olej napędowy i opałowy.

Wartość udziału jaki był własnością S. P. w tych ruchomościach wynosiła 69.477zł. Wartość udziału jaki przypadł L. P. jako spadkobierczyni wynosi $\frac{1}{4}$ z kwoty 69.477zł, co daje kwotę 17.369,25zł.

Samochód R. oraz studnia głębinowa o łącznej wartości 30.000zł stanowiły wyłączną własność S. P., zatem wartość udziału jaki przypadł L. P. jako spadkobierczyni wynosi $\frac{1}{4}$ z kwoty 30.000zł, co daje kwotę 7.500zł.

Pozostałe składniki majątkowe objęte postanowieniem o dziale spadku po S. P. pozostawały we współwłasności S. P. i L. P. jako małżonków. Wartość udziału S. P. wynosi 358.600zł, natomiast wartość udziału jaki przypadł L. P. jako spadkobierczyni po S. P. wynosi $\frac{1}{4}$ z kwoty 358.600zł, co daje kwotę 89.650zł.

Ponadto w skład spadku po L. P. wchodzi udział w wysokości połowy składników majątkowych będących we współwłasności ze S. P. o wartości 358.600zł. Łączna wartość masy spadkowej po L. P. wynosi zatem 473.119,25zł i składają się na nią; 17.500zł+7.500zł+89.650zł+358.600zł.

Do tej kwoty należy doliczyć wartość darowizn poczynionych przez L. P. tj. kwotę 213.140zł, co daje kwotę 686.259,25zł.

Wartość połowy udziału spadkowego, który przypadłby powódce wynosi

114.376,54zł i składa się na nią; połowa z $\frac{1}{3}$ z kwoty 686.259,25zł /art.991par.1kc/.

Od tej kwoty 114.376,54zł należy odliczyć wartość darowizn dokonanych przez L. P. na rzecz powódki E. M. a to; 11.790zł+7.525zł jako wartość udziału w działkach objętych umowami darowizn z dnia 25 czerwca 1990r i 9 maja 1996r i daje to kwotę 95.061,54zł.

W toku postępowanie nie zostało wykazane, aby majątek spadkowy był obciążony długami, jak również nie wykazała ich wysokości – poza kredytem, który został rozliczony w dziale spadku po S. P..

Na rzecz powódki zostały także dokonane darowizny pewnych kwot pieniężnych w okresie budowy domu. Przekazanie kwoty nastąpiło podczas tzw. wiechy, jak również na rzecz powódki i jej małżonka zostały przekazane materiały budowlane na budowę domu w postaci; pustaków, cegły, wapna a także blachy na dach. Rodzice zakupili na rzecz powódki meble, pokryli koszty tynkowania domu. Małżonek powódki w tym czasie pracował za granicą i uzyskiwał znaczne sumy, które przekazywał na budowę domu. Powódka z małżonkiem udzieliła pożyczki M. C. na zakup samochodu, która to kwota została im zwrócona.

W ocenie Sądu Okręgowego powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Powódka należy do kręgu spadkobierców ustawowych i dziedziczyłaby po matce L. P., gdyby nie został sporządzony testament. Wysokość zachowku powódki wynosi połowę udziału, który na nią przypada tj. połowa z $\frac{1}{3}$. Wysokość zachowku należnego powódce E. M. to kwota 95.061,54zł i taka kwota podlegałaby zasądzeniu, gdyby nie darowizny poczynione przez rodziców powódki S. P. i L. P.. Kwoty darowizn nie zostały ustalone w trakcie postępowania, jednakże – zdaniem Sądu pierwszej instancji były to wysokie sumy – znacznie przewyższające wysokość zachowku. Nie można było zaliczyć przekazywanych kwot do drobnych-zwyczajowo przyjętych kwot. Z testamentu sporządzonego przez L. P. wynikało, iż nie powołała do spadku swoich córek, bowiem już zostały wyposażone.

Orzeczenie o kosztach procesu znalazło oparcie w art.98kpc.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia złożyła powódka E. M. i zarzuciła;

1/ prawa procesowego a to;

- art.233par.1kpc w związku z art.227kpc i art.231kpc przez dowolną – a nie swobodną ocenę materiału dowodowego, skutkującą wyciągnięciem błędnych wniosków, w szczególności;

- nie danie wiary jej zeznaniom i oparcie się na zeznaniach świadków W. S. i J. S.-pozostających z nią w konflikcie i będących rodzicami pozwanej a przez to bezpośrednio zainteresowanych wynikiem sprawy,

- uznanie za wiarygodne zeznań świadka M. C. dotyczących przekazania na jej rzecz przez ojca znacznych kwot pieniężnych,

- zaniechanie ustalenia wysokości kwot przekazanych przez ojca na jej rzecz lecz ograniczenie się jedynie do podania, iż były to duże kwoty,

- brak ustalenia charakteru przekazywanych na jej rzecz kwot,

- pominięcie zatrudnienia jej małżonka za granicą i uzyskiwania znacznych dochodów przeznaczanych na budowę domu,

- nie uwzględnienie karalności świadków W. S. i J. S. za posługiwanie się sfałszowanymi dokumentami i danie wiary ich zeznaniom,

- dokonanie błędnej interpretacji testamentu i uznanie, iż została odpowiednio wyposażona przez splotę z zakładu należną po ojcu,

- interpretację testamentu w taki sposób jakby matka chciała ją wydziedziczyć, mimo iż nie wynika to z treści testamentu,

2/ naruszenie prawa materialnego tj.; art.993kc, art.994kc, art.995kc, art.996kc przez błędną wykładnię polegającą na niewliczeniu do substratu zachowku darowizn dokonanych na jej rzecz przez ojca przyjętych jako "duże kwoty", co skutkowało błędnym obliczeniem wartości zachowku jaki przypadłby na jej rzecz wynikającego z niemożliwości jego obliczenia bez ustalenia konkretnych kwot darowizn, do wykazania których zobowiązana była pozwana-czego nie uczyniła,

3/ błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku przez ustalenie, iż rodzice przekazywali na jej rzecz w postaci darowizn znaczne kwoty pieniężne, które przewyższają wysokość należnego zachowku, co skutkowało oddaleniem powództwa.

W oparciu o powyższe domagała się zmiany wyroku i zasądzenia od pozwanej na jej rzecz kwoty 86.217,17zł z ustawowymi odsetkami od daty wytoczenia powództwa, jak również zasądzenia na jej rzecz kosztów procesu za obie instancje, ewentualnie jego uchylenia i przekazania sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu apelacji podniosła, iż ocena zebranego materiału dowodowego została dokonana z naruszeniem zasady swobodnej oceny dowodów. Dotyczy to w szczególności dowodu z zeznań świadków W. S. i J. S., którzy są rodzicami pozwanej A. P. zainteresowanymi wynikiem sprawy. Sąd Okręgowy całkowicie pominął, iż świadkowie ci zostali skazani za posługiwanie się sfałszowanymi dokumentami i dał wiarę ich zeznaniom.

Zdaniem skarżącej pozwana twierdząc, iż otrzymała już darowizny wyczerpujące należny zachówek nie wykazała tej okoliczności-a ciężar dowodu spoczywał na niej. Świadkowie nie podali żadnych konkretnych kwot, które miałyby otrzymywać od ojca, ani jaki był ich charakter. Pieniądze mogły stanowić jej wynagrodzenie za pracę w piekarni, którą w tym czasie wykonywała. Brak było podstaw do przyjęcia, iż przekazane jej kwoty stanowiły darowiznę i zaspokoiliły zachówek w całości - skoro nie została ustalona ich wysokość. Całkowicie pominięto, iż jej małżonek przez 10 lat pracował za granicą we Francji i w Niemczech i uzyskiwał znaczne dochody, za które zostały zakupione materiały budowlane na dom.

Wyliczenie substratu spadku zostało przez Sąd pierwszej instancji dokonane prawidłowo aż do momentu wyliczenia wysokości zachowku na kwotę 95.061,54zł-a więc wyższej niż żądana przez nią w pozwie. Bezzasadne było przyjęcie, iż otrzymała w ramach darowizny duże kwoty od rodziców-bez jednoczesnego ustalenia konkretnej kwoty z tego tytułu i bez doliczenia ustalonej kwoty do substratu zachowku.

W odpowiedzi na apelację powódki – pozwana wniosła o jej oddalenie i zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje;

W pierwszej kolejności należało się odnieść do zarzutu naruszenia prawa procesowego, bowiem warunkiem prawidłowego zastosowania prawa materialnego jest uprzednie ustalenie stanu faktycznego.

Nie budzi wątpliwości, iż powódka jest córką spadkodawczyni L. P., zatem gdyby nie został sporządzony testament powódce przypadłby udział w majątku spadkowym w 1/3 części. Spadkodawczyni sporządziła testament, stąd też powódce przysługuje zachówek w wysokości połowy udziału, który byłby jej należny z ustawy.

Ani powódka, ani pozwana nie kwestionowały substratu zachowku i sposobu oraz podstaw jego obliczenia aż do momentu, w którym pojawiła się kwestia darowizn środków pieniężnych na rzecz powódki przez rodziców S. P. i L. P. z przeznaczeniem na budowę domu.

Należało podkreślić, iż do obliczenia wartości substratu zachowku przyjęte zostały wartości wyliczone przez biegłych rzeczoznawców na potrzeby postępowania w sprawie o dział spadku po S. P. sygn.akt.INs 339/11. Zarówno pełnomocnik powódki, jak i pozwanej na rozprawie apelacyjnej–nie domagali się aktualizacji wartości majątku spadkowego i oświadczyli, iż przyjmują za podstawę wyliczenia kwoty ustalone w sprawie o dział spadku /patrz; protokół rozprawy apelacyjnej z dnia 18 października 2018r, k-136/.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego - wyliczenia Sądu pierwszej instancji tak co do substratu zachowku, jak i wysokości samego zachowku ustalonego na kwotę 95.061,54zł należało uznać za prawidłowe i Sąd Apelacyjny przyjmuje je za własne.

Powódka w pozwie domagała się zasądzenia na jej rzecz kwoty niższej od wynikającej z poczynionych wyliczeń – 86.217,17zł, zaś w apelacji wskazała, iż domaga się zasądzenia na jej rzecz kwoty 86.217,17zł (k.122) i kwota sprecyzowana w apelacji została na rzecz powódki zasądzona, co skutkowało zmianą zaskarżonego wyroku na mocy art.386par.1kpc.

Wskutek oczywistej omyłki doszło do wpisania w pkt.I sentencji wyroku kwoty 86.218zł – zamiast żądanej w apelacji prawidłowej kwoty 86.217,17zł. Oczywistym jest, iż Sąd nie mógł wyjść poza żądanie, stąd też nastąpiło sprostowanie oczywistej omyłki w oparciu o art.350kpc w związku z art.391par.1kpc.

Należało podzielić zarzut skarżącej, iż brak było podstaw do przyjęcia, iż powódka od spadkodawczyni L. P. oraz od S. P. uzyskała znaczne kwoty pieniężne z przeznaczeniem na budowę domu.

Ciężar wykazania-udowodnienia, iż darowizny miały miejsce oraz w jakiej wysokości zostały dokonane spoczywał na pozwanej, która temu nie sprostała.

Z zeznań świadków; W. S. i J. S. oraz M. C. wynikało, iż takie darowizny miały miejsce, jednakże świadkowie nie potrafili podać nawet w przybliżeniu w jakiej wysokości kwoty były przekazywane przez rodziców na rzecz powódki. Przy ocenie prawdziwości zeznań świadków W. S. i J. S. nie można było pominąć, iż są rodzicami pozwanej, a więc osobami zainteresowanymi rozstrzygnięciem sprawy na korzyść pozwanej, jak również tego, iż wcześniej zostali skazani za posługiwanie się sfałszowanymi dokumentami. Również świadek M. C. nie był bezstronny w zeznaniach, bowiem korzystał z ich pomocy

materialnej i pożyczał od W. S. i J. S. pieniądze i niewątpliwie był im wdzięczny za okazane wsparcie finansowe. Zarzut naruszenia art. 233 kpc zasługiwał na uwzględnienie.

Należało zaznaczyć, iż rodzice pozwanej dysponowali środkami pieniężnymi na budowę domu, jako że J. S. przez wiele lat pracował za granicą i uzyskiwał znaczne kwoty, które przeznaczane były na budowę.

Pozwana nie wykazała jakie faktycznie kwoty zostały powódce przez rodziców przekazane. W takiej sytuacji brak było podstaw do doliczenia darowizn pieniężnych do substratu zachowku.

Obliczenie zachowku następuje na podstawie wartości spadku wg cen z chwili orzekania o roszczeniu z tego tytułu /patrz; uchwała SN z 17 maja 1985r, IIICZP 69/84, OSNC 1986/3/24, wyrok SN z dnia 4 lipca 2012r, ICSK 599/11, lex nr 1218157/.

Zgodnie z wolą stron przyjęto za aktualne wartości wyliczone przez biegłych na potrzeby sprawy INs 339/11.

Jeśli chodzi o początkową datę odsetek od kwoty głównej – należy stwierdzić, iż roszczenie o zachówek staje się wymagalne z chwilą określenia przez Sąd jego wysokości wg cen z daty orzekania o nim i dopiero z tą chwilą staje się możliwe naliczanie odsetek za opóźnienie /patrz; art.995par.1kc, uchwała SN z dnia 26 marca 1984r, IIICZP 75/84, OSNC 1985/10/147, wyrok SA w Warszawie z 18 listopada 1997r ACa 690/97, OSA W-w 1998/4/35/.

Sąd Apelacyjny na rozprawie w dniu 18 października 2018r zwrócił uwagę stronom na treść art.995par.1kc i potrzebę ustalenia aktualnej wartości substratu zachowku. Pełnomocnicy stron zgodnie oświadczyli, iż nie domagają się aktualizacji wartości spadku i wnosili o przyjęcie za wiążące opinii biegłych rzeczoznawców wydanych w sprawie o dział spadku po S. P. /patrz; protokół rozprawy apelacyjnej k-136/. Zatem odsetki ustawowe za opóźnienie zostały zasądzone od daty orzekania – 30 października 2018r, zaś w pozostałym zakresie żądanie odsetek podlegało oddaleniu, tak jak i apelacja powódki /art.481kc/.

Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do przyjęcia, iż uwzględnienie żądania będzie stanowić nadużycie prawa.

Nie budzi wątpliwości w świetle orzecznictwa i judykatury, iż roszczenie osoby uprawnionej do zachowku może podlegać ocenie pod kątem ewentualnego nadużycia prawa. Mówiąc na nadużyciu prawa należy mieć na względzie relacje uprawnionego do zachowku i spadkobiercy, nie zaś relacje uprawnionego ze spadkodawcą. Sąd Najwyższy zwrócił uwagę na to, iż przy ocenie należy uwzględnić specjalny charakter prawny instytucji zachowku. Przyznanie prawa do zachowku służy urzeczywistnieniu obowiązków moralnych jakie spadkodawca ma wobec swoich najbliższych. Zachówek stanowi minimum zagwarantowanego udziału w spadku spadkobiercy ustawowemu i pozbawić tego udziału na podstawie art.5kc można tylko w sytuacjach rzeczywiście wyjątkowych /patrz; wyrok SN z dnia 25 stycznia 2001r, IVCKN 250/00, lex nr 490432, Tomasz Justyński–głosa do wyroku SN z dnia 7 kwietnia 2004r, IV CK 215/03/.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego - w okolicznościach niniejszej sprawy brak było podstaw do zastosowania art.5kc i zmniejszenia zachowku, czy oddalenia żądania w całości.

W sytuacji, gdy żądanie powódki zostało uwzględnione w całości zachodziły podstawy do zasądzenia od pozwanej na rzecz powódki kwoty 7.437zł tytułem zwrotu kosztów procesu w oparciu o art.98kpc.

Na kwotę powyższą złożyły się; wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 3.617zł /par.6pkt.6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu-Dz.U.Nr 163, poz.1348 ze zm./, bowiem pozew wpłynął w dniu 20.12.2013r. oraz opłata sądowa uiszczona przez powódkę w kwocie 3.856zł.

Z uwagi na to, iż uiszczona przez powódkę opłata sądowa nie pokrywała opłaty należnej zachodziły podstawy do nakazania ściągnięcia od pozwanej, która przegrała proces na rzecz Skarbu Państwa-Sądu Okręgowego w Krośnie

kwoty 454zł tytułem brakującej opłaty sądowej od pozwu 4.310zł-3.856zł=454zł – w oparciu o art.113ust.1 ustawy z dnia 28 lipca 2005r o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego znajduje oparcie w treści art.98kpc i art.108par.1kpc w związku z art.391par.1kpc oraz par.2pkt.6 w związku z par.10ust.1pkt.2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r w sprawie opłat za czynności adwokackie /Dz.U. z 2015r poz.1800 ze zm./.

Na kwotę 8.361zł zasądzoną tytułem kosztów postępowania apelacyjnego złożyły się; wynagrodzenie pełnomocnika 4.050zł oraz opłata sądowa od apelacji w kwocie 4.311zł.

SSA Edyta Pietraszewska SSA Grażyna Demko SSA Kazimierz Rusin